การจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

@@@@@@@@@

1. สหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สหกรณ์ หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือกัน ซึ่งได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวพระราชดำริแห่งพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกระดับยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันตัวเองต่อผลกระทบใด ๆ

เมื่อเปรียบเทียบสหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีประเด็นวิเคราะห์ดังนี้

1.1 เป้าหมาย

สหกรณ์มีเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป้าหมายของสหกรณ์คือการมีเศรษฐกิจดีและสังคมดี หรือความเป็นอยู่ดี มีสันติสุข ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามข้อความชื่อปรัชญามีเป้าหมายทางเศรษฐกิจ แต่เมื่อศึกษาลึกลงในรายละเอียดของปรัชญาพบว่ามุ่งให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้ทุกสถานการณ์ อันหมายถึงทุกสภาพแวดล้อมจึงหมายรวมถึงสังคมด้วย เป้าหมายของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายเดียวกัน

เป้าหมายสหกรณ์ = เป้าหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 ความสำคัญ

สหกรณ์ให้ความสำคัญกับคนมากกว่าสิ่งอื่นใด ตามคำแปลสหกรณ์ที่ **สห** คือการรวมกัน **กรณ์** คือ การกระทำ สหกรณ์คือการกระทำร่วมกัน โดยเน้นการรวมกันของคนเพื่อทำงานแก้ปัญหาหรือพัฒนาตามที่ต้องการ นอกจากนั้นดูได้จากการกำหนดกติกาในสหกรณ์ให้คน 1 คน ออกเสียงได้ 1 เสียง ใน 1 เรื่อง ไม่ได้ยึดจำนวนทรัพย์สินที่มี กับกำหนดให้สมาชิก1 คน ถือหุ้นกับสหกรณ์ได้ไม่เกิน 1 ใน 5 ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้อำนาจเงินควบคุมบังคับสหกรณ์

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาเพื่อการพัฒนาการดำเนินชีวิตของคนให้อยู่ได้ในทุกสถานการณ์ เป็นการดำเนินชีวิตสายกลาง มีภูมิต้านทานในตัวเองให้อยู่ได้อย่างมั่นคง

ยั่งยืน ซึ่งแสดงถึงการมุ่งสู่การพัฒนาคนเพื่อให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ดังนั้นการให้ความสำคัญของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงให้ความสำคัญกับคน คุณค่าความเป็นคน หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สหกรณ์ให้ความสำคัญกับคน = ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับคน

1.3 วิธีการบรรลุเป้าหมาย

สหกรณ์ระบุว่า การช่วยตนเองและการร่วมมือช่วยเหลือกันเป็นการทำให้บรรลุประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม มีการขยายความ**การช่วยตนเอง**ว่าหมายถึงการเป็นคนขยัน ประหยัด พัฒนาชีวิต ไม่เสพติดอบายมุข **การช่วยเหลือกัน**คือการร่วมแรงกาย แรงใจ กำลังความคิด กำลังทรัพย์ การช่วยเหลือกันนี้ต้องมีคุณธรรม 4 ประการ เป็นที่ตั้งคือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความสามัคคี การมีระเบียบวินัย

การบรรลุเป้าหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาตามแนวพระราชดำริระบุเงื่อนไขการปฏิบัติคือ การมีความรอบรู้ ความรอบคอบระมัดระวัง มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้ ตามพระบรมราโชวาทเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2541 ความตอนหนึ่งว่า "*...เศรษฐกิจพอเพียงนี้ที่จะมาบอกว่าให้พอเพียงเฉพาะตัวเอง 100 เปอร์เซ็นต์ เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน ถ้ามีการช่วยกันแลกเปลี่ยนไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงแล้ว แต่ว่าพอเพียงในทฤษฎีหลวงนี้คือสามารถที่จะดำเนินงานได้ ...*"

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริขยายความว่า **ความพอประมาณ**ได้มาจากการยืนได้ด้วยลำแข้งของตนเอง การวางชีวิตอย่างสมดุล ใช้จ่ายอย่างตนเองไม่เดือดร้อน **ความมีเหตุมีผล**ได้มาจากการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันหรืออนาคตแล้วตัดสินใจในมิติต่าง ๆ อย่างเกี่ยวเนื่องกัน **การมีภูมิคุ้มกันในตัว**ได้มาจากความพร้อมรับผลกระทบ ความสามารถอยู่ได้เมื่อมีความเปลี่ยนแปลง โดยแต่ละประการจะมีได้ต้องมีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ตัดสินใจถูกต้อง มีการวางแผน มีสติ มีคุณธรรม คือความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน เพียรพยายาม สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความสมดุลทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม จึงเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ดังนั้น วิธีการบรรลุเป้าหมายของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวคิดที่สอดคล้องกัน โดยมองที่คนและสิ่งแวดล้อม และกำหนดบุคลิกภาพของคนที่เหมาะสม มองการพัฒนาที่มั่นคง ยั่งยืน

วิธีการบรรลุเป้าหมายสหกรณ์

แนวคิดที่สอดคล้องกัน

วิธีการบรรลุเป้าหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 องค์ประกอบ

องค์ประกอบสหกรณ์ คือ

1. บุคคลที่ช่วยตนเองได้
2. รวมบุคคลตามข้อ 1 เป็นคณะบุคคล
3. คณะบุคคลตามข้อ 2 ร่วมมือช่วยเหลือกัน
4. การร่วมมือช่วยเหลือกันมุ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมเดียวกัน
5. จัดตั้งเป็นองค์กรระดับชุมชน ระดับประเทศ
6. ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุผลความเป็นอยู่ที่ดี มีสันติสุข
7. เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง ยั่งยืน

องค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ด้านปัจเจกชน ยืนบนขาของตนเองได้ตามศักยภาพ
2. ด้านชุมชน ต้องเข้มแข็งตามลักษณะประชากร ทรัพยากร วัฒนธรรม
3. ระดับประเทศ ด้านเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ นโยบายมีโครงสร้างที่สร้างความเป็นอยู่ที่ดีแก่ประชาชน มีความสมดุลด้านการออมและการลงทุน
4. เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง ยั่งยืน

องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสหกรณ์มีรูปแบบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประกอบด้วย ความเป็นรายบุคคล ความเป็นชุมชนเป็นองค์กร และความเป็นชาติประเทศ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการสหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รายการ	สหกรณ์	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
1. เป้าหมาย	ทางเศรษฐกิจและสังคม	ทางเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อม
2. ความสำคัญ	คุณค่าความเป็นคน	ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
3. วิธีการ	แต่ละคนช่วยตนเอง แต่ละคนร่วมมือช่วยเหลือกัน คณะบุคคลเพื่อแต่ละบุคคล	การยืนด้วยลำแข้งตัวเอง ต้องช่วยกัน สอดคล้องกับสถานการณ์
4. หลักคุณธรรม	ซื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคี มีระเบียบวินัย	ซื่อสัตย์ สุจริต มีสติ อดทน เพียรพยายาม
5. องค์ประกอบ	รายบุคคล คณะบุคคล องค์กร	ปัจเจกชน ชุมชน ชาติประเทศ

จากตาราง พบว่าแนวคิดระบบสหกรณ์กับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกัน โดยนำคนเป็นฐานจากนั้นกำหนดให้คนพึ่งพาตนเองได้เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคง แล้วจึงเกื้อกูลกันเป็นชุมชนเข้มแข็ง **จากคนดีเป็นสังคมดี** ต่อจากนั้นจึงเป็นในระดับชาติ เพื่อให้ประเทศพัฒนาอย่างมั่นคงในทุกสถานการณ์

1.5 กระบวนการระบบ

กระบวนการในระบบสหกรณ์คือ กระบวนการพัฒนาตนเองรายบุคคลสู่กระบวนการความร่วมมือช่วยเหลือกันสู่กระบวนการความเป็นอยู่ที่ดี มีสันติสุข ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กระบวนการระบบสหกรณ์

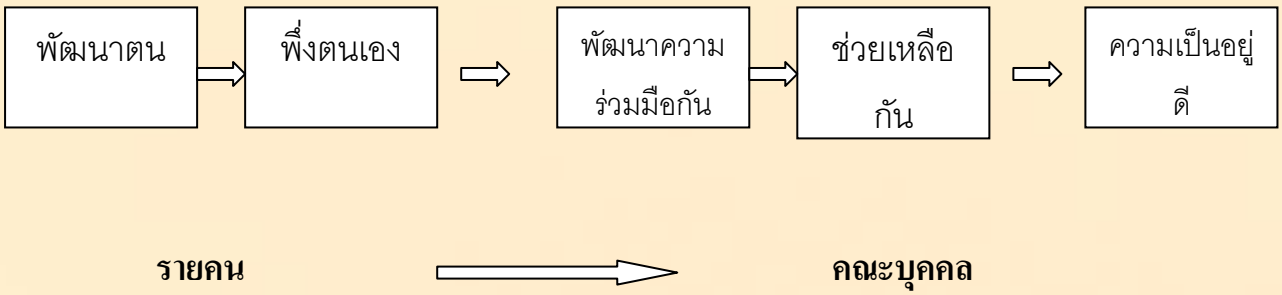

กระบวนการระบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ กระบวนการสร้างตนเองให้ยืนบนลำแข้งตัวเองได้ สู่กระบวนการชุมชนเข้มแข็ง สู่ความมีเสถียรภาพของประเทศ ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ตามแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 กระบวนการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

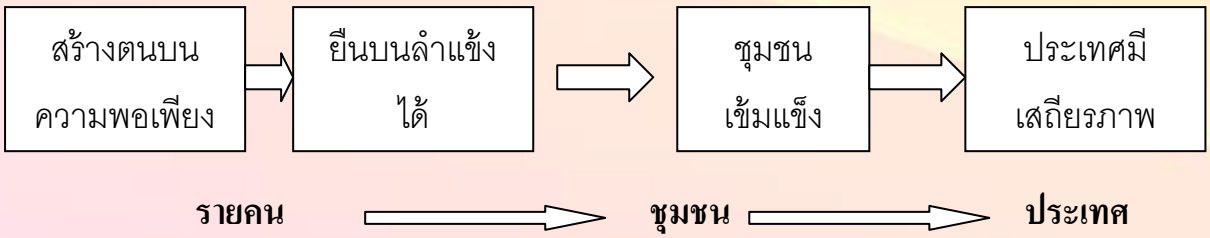

หากนำกระบวนการระบบทั้งสองมาผสมผสานกัน จะได้ระบบใหม่ที่เรียกว่า การจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานสหกรณ์ ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ตามแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ระบบการจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

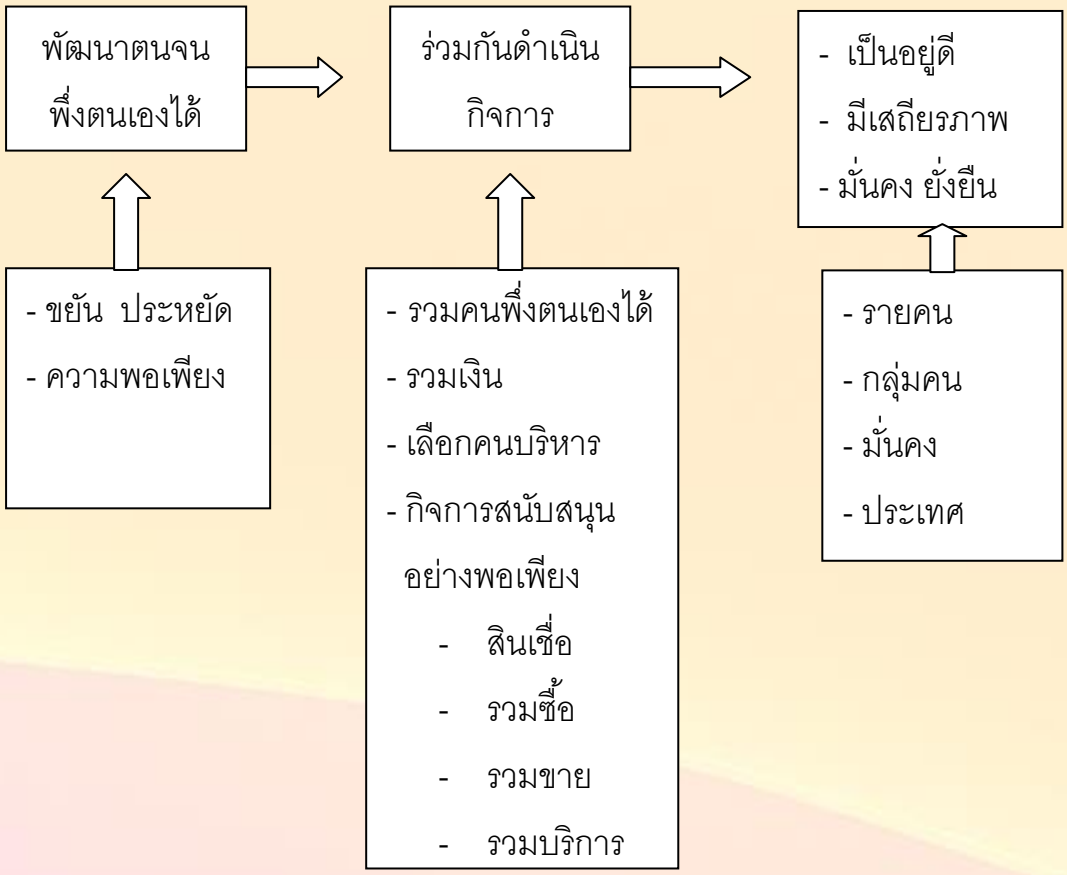

2. การจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการสหกรณ์ด้วยการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถทำได้อย่างลงตัว เพราะจากการศึกษาข้างต้นพบว่าเป็นระบบที่มีความสอดคล้องกัน จึงอยู่ที่ภาคปฏิบัติการในการระบุรายละเอียดแต่ละกระบวนการขั้นตอนของการดำเนินงานว่าจะจัดการอย่างไรให้เป็นไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งต่อไปนี้ขอนำเสนอภาคปฏิบัติการตามขั้นตอน คือ

2.1 การรวมกันของคณะบุคคล

การจัดตั้งสหกรณ์เกิดขึ้นจากการประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต หรือความต้องการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ จึงรวมกันเป็นกลุ่มคนที่มีความต้องการเดียวกันจัดตั้งขึ้นเป็นสหกรณ์ ในการจัดตั้งเป็นสหกรณ์และการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นสมาชิกใหม่ การปฏิบัติงานในขั้นตอนนี้เป็นการรวมกลุ่มคนโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ

ขั้นตอนแรก การคัดคน

การจัดการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นตอนการคัดคน ต้องคัดคนที่มีคุณค่าความเป็นคน หรือมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือต้องเป็นบุคคลที่ใช้สายกลางในการดำเนินชีวิต มีความพอดี พอประมาณ สร้างภูมิต้านทานในตัวเองให้อยู่รอดได้ ซึ่งดูได้จากพฤติกรรมภายนอก คือ

1. เป็นคนขยัน ประหยัด

การดูว่าใครเป็นคนขยันดูได้จากเปรียบเทียบกับคนเกียจคร้าน คนเกียจคร้านไม่ชอบทำงาน ชอบแต่สบาย ไม่ชอบเหนื่อยยากลำบากกายอ้างไปสารพัด เช่นยังเช้าอยู่ สายแล้วไม่มีใครเขาทำกันเลย อยู่เฉย ๆ ก็ดีอยู่แล้ว ชอบแบมือขอ รอโชคช่วย หวังรวยทางลัด

มีคำกล่าวถึงคนขยันว่า

ลำบากยามหนุ่มสาว ดีกว่าแก่เฒ่ายังต้องเหนื่อย

ไม่ให้เหงื่อออกที่กาย มักจะไหลออกที่ตา

ความยากจน ไม่มีในหมู่คนขยัน

คนขยันเห็นทุกสิ่งเป็นงาน จึงสร้างงานได้จากทุกสิ่ง

เวลาจะกลืนกินคนเกียจคร้าน แต่จะเป็นทรัพยากรอันมีค่าของคนขยัน

คนขยัน เป็นคนที่รู้จักค่าของเวลา รู้จักค่าของความเป็นคนที่เกิดมาแล้วต้องทำงาน ไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไป ในชีวิต 1 คนมีอายุอยู่ได้ไม่เกิน 30,000 วัน คนขยันตื่นแต่เช้าทำงานไม่หยุดไปจนเข้านอน ไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาอุปสรรคในชีวิต มุมานะบากบั่น ไม่ย่อท้อ มีความสุขกับการทำงาน ไม่เคยมีเวลาว่าง ทำงานทุกอย่างไม่มีเกี่ยงงอน ไม่เกี่ยงงาน ไม่มีปัญหาโรคอ้วน คนขยันไม่ยอมอยู่นิ่งเฉยจึงมองเห็นสรรพสิ่งเป็นงานได้หมด

นอกจากความเป็นคนขยันแล้ว ความพอดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังหมายถึงความเป็นคนประหยัด การประหยัดเป็นความอดทนต่อความอยาก เป็นลักษณะของคนไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สุรุ่ยสุร่าย อดทนต่อกระแสสังคมที่ส่งเสริมจูงใจให้บริโภคสินค้า การประหยัดเป็นการใช้จ่ายอย่างพอดี หมายถึง **มีรายได้ = รายจ่าย + การออม** หากใช้จ่ายมากกว่ารายได้แสดงว่าไม่พอดี หากเก็บออมมากเกินไปไม่ยอมใช้จ่ายก็แสดงว่าไม่พอดีเช่นกัน

สูตรการจัดสรรรายได้สำหรับคนที่มีความพอดีคือ แบ่งรายได้ออกเป็น 4 ส่วน ใช้จ่าย 3 ส่วน เก็บออม 1 ส่วน หรือร้อยละ 25 นั่นเอง คำนวณง่าย ๆ คือ มีรายได้ 100 บาท ต้องเก็บออม 25 บาท มีรายได้ 1,000,000 บาท ต้องเก็บออม 250,000 บาท จึงสามารถคำนวณได้ว่า

ณ บัดนี้ควรมีการเก็บออมจำนวนเท่าใด โดยนำเอารายได้ถึงปัจจุบันหารด้วย 4 ค่าที่ได้คือจำนวนเงินเก็บออม หรือในกรณีไม่มีข้อมูลรายได้ในอดีต สามารถคำนวณได้จากสูตรดังนี้

ณ วันนี้ คุณออมเงินพอเพียงหรือยังให้ใช้สูตรการคำนวณ คือ

จำนวนเงินออมที่พอเพียง = <u>อายุของคุณ x รายได้ทั้งปี</u>

15

สมมติขณะนี้อายุ 40 ปี มีรายได้ทั้งปี 240,000 บาท ต้องมีเงินออมถึงวันนี้เป็นเงิน 640,000 บาท หากมีน้อยกว่านี้ต้องเพิ่มสัดส่วนการออม หากมีมากกว่านี้ต้องลดสัดส่วนการออม การออมต้องฝึกให้เป็นนิสัย เมื่อมีรายได้ต้องหักออม เมื่อมีรายจ่ายต้องออม และต้องออมอย่างมีวินัย

แผนการใช้จ่ายเงินรายได้ ตามข้อแนะนำที่ให้แบ่งเป็น 4 ส่วน นั้นแต่ละส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งใช้เพื่อการกินอยู่ อุปโภค บริโภค ส่วนที่สองใช้เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ ส่วนที่สามใช้เพื่อการบำรุง ดูแลบุคคลที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ พ่อแม่ ลูกหลาน ญาติทั้งหลาย ส่วนที่สี่เพื่อการเก็บออม

ความเป็นคนไม่ประหยัดของคนทั่วไป คือการใช้จ่ายเพื่ออบายมุขทั้งหลายทั้งปวง คือ การเที่ยวเตร่ การเสริมความงาม การดูการแสดง ดนตรี คอนเสริ์ต การแต่งกายเกินพอดี การสูบบุหรี่ดื่มเหล้า การกินอาหารเกินความจำเป็นเกินความพอดี เล่นการพนัน เล่นหวย สภาพหนึ่งของชุมชนชนบทที่เห็นว่าไม่ประหยัดชัดเจนคือ การจัดงานประเพณีที่ฟุ่มเฟือย เป็นหนี้สิน จึงควรเปลี่ยนค่านิยมให้ชุมชนยกย่องคนประหยัดแทนการชมเชยคนฟุ่มเฟือย รวมถึงต้องคัดเลือกคนขยัน คนประหยัด เป็นผู้นำชุมชน เพื่อเป็นตัวอย่างต้นแบบให้กับคนในชุมชน

การคัดคนเป็นสมาชิกสหกรณ์ต้องคัดคนที่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะหากคนใดมีศักดิ์ศรีจะวางตนเป็นคนดี มีศีลธรรม ไม่มั่วสุมอบาย ไม่วางตนเป็นปัญหา ต้องเป็นคนขยัน ประหยัด

2. เป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ

คนมีศักดิ์ศรีย่อมไม่ทำความเสื่อมเสียแก่ตนเองและผู้อื่น คนดีจะมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกับคนอื่น โดยเป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความสมัครสมานสามัคคี ยินดีปฏิบัติตนตามกฎ กติกา ระเบียบวินัยที่สังคมกำหนด ยกตัวอย่างคนชอบฝ่าไฟแดงเป็นคนไม่รักษาระเบียบวินัย อันนำความเดือดร้อนในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นเพราะจะเป็นต้นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุ ทรัพย์สินเสียหาย อันตรายถึงชีวิต

ความซื่อสัตย์ หากคนในสังคมใดมี สังคมจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ไม่มีขโมย ลดจำนวนตำรวจได้มาก การทะเลาะเบาะแว้งลดลง ความซื่อสัตย์เป็นสมบัติของคนดี หากว่าใครไม่มีชาตินี้เอาดีไม่ได้ มีความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอดถมไป คดโกงแล้วใครจะรับไว้ให้ร่วมแผ่นดิน การทุจริตการคดโกงเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงขององค์กร หมู่คณะ ชุมชน สังคม ประเทศ งานสหกรณ์จำเป็นต้องคัดเลือกคนซื่อสัตย์เข้าร่วมกิจการ

ความเสียสละ เป็นการช่วยเหลือกันภายในชุมชน เนื่องจากความแข็งแรงทางกาย ทางความคิด ทางกำลังทรัพย์ของคนมีความแตกต่างกัน การมาอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันจึงต้องอาศัยกัน เกื้อกูลกัน คนดีช่วยคนป่วย คนรวยช่วยคนจน เพื่อพากันอยู่รอดทั้งหมู่คณะ ไม่ใช่ใครคนหนึ่งคนใดไปรอดแต่ปล่อยให้คนอื่นต้องลำบากยากแค้นแสนเข็ญ ทุกข์ทรมาน แต่ทั้งนี้แต่ละคนต้องช่วยตนเองอย่างสุดกำลังด้วย

การคัดคนที่มีคุณค่า มีลักษณะเป็นคนขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ เข้ามาเป็นคณะบุคคลในสหกรณ์ ถือเป็นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จัดการในจุดเริ่มต้นที่สำคัญของงานสหกรณ์ ยิ่งสหกรณ์ให้ความสำคัญกับคนการจัดการคัดคนยิ่งสำคัญตามไปด้วย

ในทิศทางตรงกันข้ามจากสภาพความเป็นจริงของสหกรณ์ในปัจจุบัน พบว่าสภาพปัญหาใหญ่ที่สุดของสหกรณ์คือ ปัญหาคุณภาพคน ที่ไม่ร่วมมือกัน ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีความรู้ความเข้าใจ บุคคลในสหกรณ์ที่มีพฤติกรรมเหมาะสมกับการเป็นคนสหกรณ์มีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 50 แต่ต้องเป็นหลักค้ำให้สหกรณ์ดำเนินงานอยู่ได้ ในขณะที่เมื่อลงลึกในรายละเอียดว่าคนลักษณะใดที่เป็นปัญหาของสหกรณ์ พบว่าคือคนที่ดำเนินชีวิตที่ไม่สามารถยืนบนลำแข้งของตนเองได้ คนที่ขาดความซื่อสัตย์ เสียสละ ขาดการมีระเบียบวินัย การจัดการสหกรณ์ด้วยการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นความจำเป็นและเป็นความอยู่ได้ขององค์กรสหกรณ์

ตารางที่ 2 ลักษณะคนในสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
ใช่	ไมใช่
คนขยัน	คนเกียจคร้าน
คนประหยัด	คนฟุ่มเฟือย สุรุ่ยสุร่าย
รายรับมากกว่ารายจ่าย	รายจ่ายมากกว่ารายได้
มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	ไม่มีศักดิ์ศรี
มีคุณค่าความเป็นคน	หาคุณค่าได้ไม่
ซื่อสัตย์	คดโกง
เสียสละ	เห็นแก่ตัว
ปฏิบัติตามระเบียบ	ฝ่าฝืนระเบียบ
พึ่งตนเองได้	พึ่งพาผู้อื่น
พอเพียง พอดี พอประมาณ	ขาด – เกิน
คุ้มกันตัวเองได้	เอาตัวไม่รอด
มั่นคง	อ่อนแอ
เพื่อส่วนรวม	เพื่อส่วนตัว
ชีวิตคือการเดินไปสู่เป้าหมาย	ชีวิตไม่มีเป้าหมาย

2.2 การรวมทุน

เมื่อได้คนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วนับว่าได้คนดี มีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตร่วมกันภายใต้ระบบงานสหกรณ์ ต่อจากการรวมคนดีคือ การรวมทุนเพื่อเตรียมดำเนินงาน ที่มาแหล่งเงินทุนของระบบงานสหกรณ์นั้นมาจาก เงินค่าหุ้นที่สมาชิกทุกคนถือกับสหกรณ์ เงินรับฝากจากสมาชิก เงินรับบริจาคจากบุคคลผู้มอบให้สหกรณ์ตามวัตถุประสงค์ เงินกู้ที่สหกรณ์ไปขอกู้มาจากแหล่งเงินทุน เงินจัดสรรจากกำไรสุทธิของสหกรณ์ การรวบรวมเงินทุนของสหกรณ์หากดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีวิธีการจัดการ คือ

เงินทุนภายในมากกว่าหรือเท่ากับเงินทุนภายนอก

เงินทุนภายในของสหกรณ์คือ เงินค่าหุ้น เงินรับฝาก เงินจัดสรรจากกำไรสุทธิ เมื่อรวมสามรายการแล้วควรมากกว่าหรือเท่ากับเงินรับบริจาคบวกเงินกู้ ทั้งนี้เพื่อยึดหลักการการยืนบนลำแข้งของตัวเอง เพื่อเป็นองค์กรสายกลาง มีความพอดี พอประมาณ ไม่ควรจัดการโดยปล่อยให้สหกรณ์มีภาระหนี้สินมากมาย หนี้เกินตัว หนี้ล้นพ้นตัว จนนายทุนมีอิทธิพลสั่งการจนอาจทำให้ผิดหลักการปกครองตนเองและมีความเป็นอิสระ ทั้งนี้น่าจะยกเว้นเมื่อมีการลงทุนที่จำเป็นที่วิเคราะห์ความเป็นไปได้แล้ว เพื่อนำบริการสู่สมาชิก

การสร้างเงินทุนภายในเกิดขึ้นได้จาก

ค่าหุ้น มวลสมาชิกสหกรณ์พึงร่วมกันถือหุ้นที่มีมูลค่าหุ้นละ 10 บาท อย่างเต็มกำลัง โดยการถือหุ้นนั้นกำหนดไว้ว่าจะถือเมื่อแรกเข้าเป็นสมาชิกใหม่ ถือหุ้นเมื่อกู้เงินจากสหกรณ์ ถือหุ้นประจำปี ถือหุ้นเมื่อได้รับเงินปันผล ถือหุ้นเป็นรายเดือนตามสัดส่วนรายได้ ถือหุ้นตามกิจการที่ส่งเสริม เช่นหุ้นซื้อที่ดินสำนักงาน หุ้นโรงสีข้าว รวมไปถึงหุ้นอื่น ๆ ที่สหกรณ์กำหนด การถือหุ้นเป็นไปตามสถานการณ์แสดงความเป็นเจ้าของ การถือหุ้นจำนวนมากทำให้สะสมเงินออมได้มากเป็นความมั่นคงในชีวิตอนาคต งานสหกรณ์ที่ยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรจัดการการถือหุ้นของสมาชิกให้ถือหุ้นเป็นประจำ สม่ำเสมอ เป็นความเคยชินจนเป็นนิสัยประหยัดตามคุณสมบัติคนดีที่สหกรณ์ต้องการ โดยข้อแนะนำคือรายได้จากการถือหุ้นคือเงินปันผลนั้นควรนำมาสะสมเป็นหุ้นต่อไปด้วยแนวคิดว่า**ผลของเงินออมควรเป็นของเงินออม**

เงินฝาก เป็นการส่งเสริมการเก็บออมเงินเมื่อมีรายได้โดยเฉพาะควรออมตามส่วนที่กำหนดคือ 1 ใน 4 ของรายได้ การออมเงินนี้มีสถาบันการเงินให้สมาชิกฝากเงินจำนวนมากและมีบริการที่ดี แต่ในสถานะความเป็นเจ้าของ สมาชิกพึงต้องนำเงินออมมาฝากไว้กับสหกรณ์ โดยสหกรณ์จัดการบริการรับฝากให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต เบิก-ถอนที่สะดวกมีความคล่องตัวในการแปรสภาพเป็นเงินสดมากกว่าการถือหุ้น ดังนั้นสหกรณ์พึงจัดการหาข้อตกลงกันกับสมาชิกในการส่งเสริมการออมเงิน ข้อคิดเห็นประการหนึ่งที่มีประสบการณ์สำหรับการจัดการส่งเสริมการรับฝากเงินของสหกรณ์คือการกำหนดให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่าสถาบันการเงินอื่น หากมองในแง่การจัดการเพื่อสมาชิกก็เห็นว่าเหมาะสม หากมองในแง่ของเจ้าของสหกรณ์ก็เห็นว่าไม่จำเป็นต้องคิดอัตราดอกเบี้ยให้สูงกว่าราคาตลาด **หากยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ยึดสายกลาง พอประมาณ ก็เห็นว่าสหกรณ์ควรจัดการเรื่องการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราที่เท่ากันกับสถาบันการเงินทั่วไป**

เงินจากการจัดสรรกำไรสุทธิ กำไรของสหกรณ์ต้องจัดสรรตามที่ข้อบังคับกำหนด คือจัดสรรเป็นเงินสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เป็นเงินบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยไม่เกิน 10,000 บาท เป็นเงินปันผลตามหุ้นไม่เกินร้อยละ 10 เป็นเงินเฉลี่ยคืน เงินโบนัส เงินสะสมในรายการต่าง ๆ การสร้างเงินทุนภายในจากการจัดสรรกำไรสุทธิที่สหกรณ์ควรนำมาเป็นวิธีการจัดการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือควรจัดสรรเป็นเงินสำรองให้มากกว่าร้อยละ 10 ส่วนจะมากเท่าใดขึ้นอยู่สภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอก กรณีสหกรณ์ตั้งใหม่ต้องจัดสรรจำนวนมากเพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงให้สหกรณ์ กรณีสหกรณ์เก่ามีความมั่นคงด้วยทุนภายในแล้วก็จัดสรรจำนวนน้อย เปรียบเทียบคล้ายกับการดำเนินชีวิตคนที่เมื่อเริ่มแรกต้องเก็บหอมรอมริบ พออายุมากก็สามารถใช้ประโยชน์จากการเก็บออมนั้น โดยทุกสหกรณ์ควรมีแผนการเพิ่มเงินทุนสำรองจนเพียงพอกับเงินทุนดำเนินงานที่ต้องใช้ อาจจะใช้เงื่อนเวลากี่ปีเป็นตัวกำหนด หากสามารถทำได้ดังกล่าวสหกรณ์จะมีความมั่นคงมาก ทั้งนี้ต้องยึดความพอดี ความพอประมาณ ไม่เร่งรัดการสะสมจนมากเกินไป ไม่ปล่อยให้เวลาผ่านไปจนเนิ่นนานเกินไป ต้องเป็นสายกลางยึดเหตุยึดผลตามพละกำลัง

เท่าที่มีให้เห็นในปัจจุบันมีหลายสหกรณ์ที่ใช้แนวทางการจัดสรรกำไรสุทธิตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนส่งผลให้สหกรณ์มีเงินสำรองสูงมาก เงินสำรองนี้เป็นเงินทุนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายเนื่องจากไม่ต้องจ่ายเงินปันผลเหมือนเงินค่าหุ้น ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยเหมือนเงินรับฝาก เป็นเงินทุนที่ได้มาโดยมีต้นทุนเท่ากับศูนย์ จึงสร้างความมั่นคงให้กับสหกรณ์มากสามารถสำรองไว้หมุนเวียนในธุรกิจซึ่งก่อให้เกิดรายได้โดยไม่ต้องหักค่าใช้จ่าย สร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกและองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงสร้างประโยชน์ให้กับสมาชิกสหกรณ์รุ่นหลังต่อไป สิ่งเหล่านี้คือการมีภูมิคุ้มกันตัวองค์กรสหกรณ์เอง เป็นผลที่ปรากฏอย่างสอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เปรียบเทียบการจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการสร้างเงินทุนภายในให้มากกว่าหรือเท่ากับเงินทุนภายนอกตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการจัดการเงินทุนสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รายการเงินทุนสหกรณ์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
ค่าหุ้น	/	
เงินรับฝาก	/	
จัดสรรกำไรสุทธิเป็นเงินสำรอง	/	
เงินรับบริจาค		/
เงินกู้จากองค์กรภายนอก		/
ระดับความมั่นคง		
ไม่มั่นคง	ต่ำกว่าร้อยละ 50	สูงกว่าร้อยละ 50
มั่นคงน้อย	ร้อยละ 50	ร้อยละ 50
มั่นคงปานกลาง	ร้อยละ 50 – 60	ร้อยละ 40 – 50
มั่นคงมาก	ร้อยละ 60 – 80	ร้อยละ 20 – 40
มั่นคงมากที่สุด	สูงกว่าร้อยละ 80	ต่ำกว่าร้อยละ 20

2.3 การจัดการโครงสร้างสหกรณ์

โครงสร้างสหกรณ์กำหนดให้มีบุคลากรคือ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการ ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ และบุคลากรราชการองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดการโครงสร้างสหกรณ์ได้ระบุบทบาทหน้าที่ ที่มาของคณะบุคคลแต่ละกลุ่มไว้แล้ว เมื่อนำมาจัดการด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะได้โครงสร้างตามแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 โครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

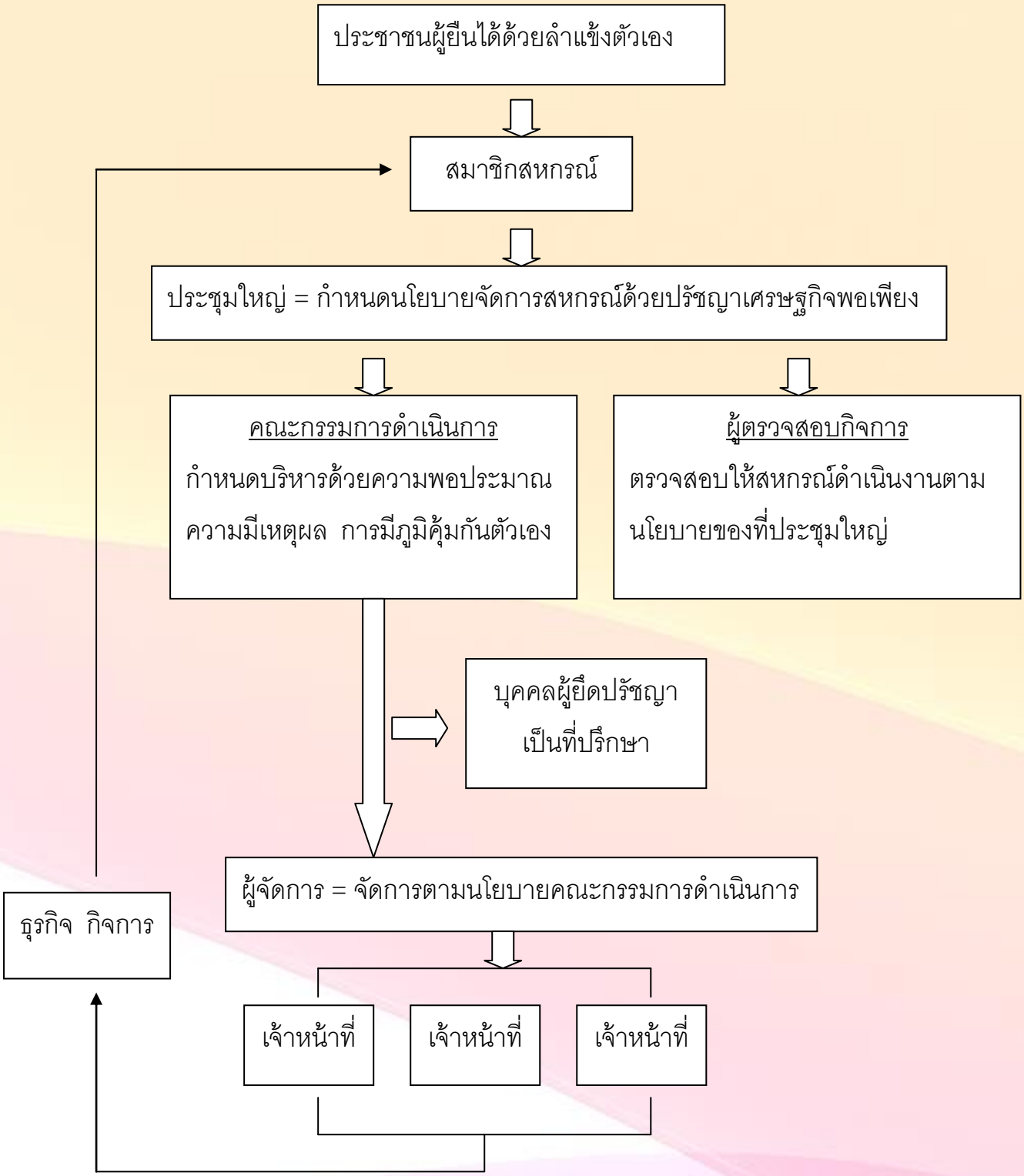

สภาพปัญหาเดิมของบุคลากรสหกรณ์ คือ ความไม่ร่วมมือ ความไม่ทำงานตามบทบาทหน้าที่ การขาดความร่วมมือทางเงินทุนดำเนินงาน คุณภาพศักยภาพสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ และสถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ดังนั้นการคงสภาพโครงสร้างเดิมแต่เพิ่มการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาระบุแต่ละขั้นตอนจะสามารถแก้ไขสภาพปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้ และสามารถก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงยั่งยืน โดยอธิบายโครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ว่าเป็นการกำหนดให้คนในสหกรณ์ทุกฝ่ายยึดหลักปรัชญาเป็นหลักในการแสดงบทบาทชีวิต ในการทำงาน เริ่มต้นจาก**สมาชิกที่ยืนได้ด้วยลำแข้งตนเองเท่านั้นที่จะเข้าในวงการสหกรณ์ได้**โดยกรณีนี้สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนได้มีบททดสอบก่อนการเป็นสมาชิกที่สมควรนำมาเป็นแบบอย่าง เมื่อสหกรณ์เป็นศูนย์รวมของคนพึ่งตนเองได้จะร่วมกันกำหนดนโยบายในที่ประชุมใหญ่สหกรณ์ เพื่อร่วมมือช่วยเหลือกัน แลกเปลี่ยนกัน ซึ่งแน่นอนว่าความสำเร็จในชีวิตของแต่ละคนย่อมถูกถ่ายทอดออกเป็นนโยบาย เมื่อได้นโยบายแล้ว**คณะกรรมการดำเนินการต้องนำสหกรณ์เข้าสู่เงื่อนไขของความรอบรู้ ความรอบคอบระมัดระวัง** มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์นำไปปฏิบัติงานอย่างมีความซื่อสัตย์สุจริต บริการสู่สมาชิก

การนำเสนอโครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สามารถแก้ไขสภาพปัญหาเดิมอันเป็นปัญหาหลักของสหกรณ์ได้ คือปัญหาความไม่ร่วมมือ ปัญหาการไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ปัญหาคนขาดคุณภาพ ปัญหาการดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ และปัญหาความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กร โดยสรุปได้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การแก้ไขสภาพปัญหาเดิมด้วยการจัดการโครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สภาพปัญหาเดิม	การแก้ปัญหาด้วยการจัดการโครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ความไม่ร่วมมือ -ไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ - คนขาดคุณภาพ	- คัดคนที่มีลักษณะยืนได้ด้วยลำแข้งตนเองเป็นสมาชิก - คัดคนที่มีคุณธรรมเสียสละ ซื่อสัตย์เป็นคณะกรรมการดำเนินการ - คัดคนขยัน ซื่อสัตย์ มีความรอบรู้เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ - พัฒนาคนในสหกรณ์สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ - ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม	- กำหนดนโยบายจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ มุ่งสร้างความเป็นอยู่พอดี สร้างสังคมดี - ตรวจสอบให้สหกรณ์ดำเนินงานตามนโยบาย - ธุรกิจ กิจการ มีเป้าหมาย สังคมดี เศรษฐกิจดี มีการร่วมมือกัน

2.4 การจัดการธุรกิจสหกรณ์

หลังจากการรวมคนโดยคัดคนที่เหมาะสม รวมเงินทุน จัดโครงสร้างภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว จึงนำสู่การนำเอาหลักการสหกรณ์ 7 ข้อ มาสู่ภาคปฏิบัติการลงมือดำเนินงานที่เรียกว่า **วิธีการสหกรณ์** ซึ่งหมายถึงกิจการอันเป็นธุรกิจของสหกรณ์

การจัดการธุรกิจสหกรณ์บนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องยึดตามความหมายของปรัชญาที่ให้มีความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันตัวเอง ด้วยเงื่อนไขการมีความรู้ ความรอบคอบ ความมีคุณธรรม การจัดการธุรกิจสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงหมายถึงการทำให้สหกรณ์มีธุรกิจที่เหมาะสม ขับเคลื่อนองค์กรได้อย่างมั่นคง โดยสามารถนำปรัชญาลงสู่การจัดการธุรกิจสหกรณ์ในแต่ละขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลสมาชิก

ขั้นตอนนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินธุรกิจโดยสหกรณ์ต้องมีฐานข้อมูลของมวลสมาชิกทุกคน เพื่อรู้สภาพความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ สิ่งแวดล้อม ซึ่งโดยปกติจะได้มาจากใบสมัครเข้าเป็นสมาชิก เมื่อมีข้อมูล การจัดการข้อมูลโดยนำไปคัดกรองประเภทสมาชิกเป็น 2 ประเภทโดยใช้ตัววัดลักษณะคนตามตารางที่ 2 คือ 1. สมาชิกที่ยึดมั่นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต 2. สมาชิกที่ไม่ยึดมั่นในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต เมื่อคัดแยกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ให้ใช้ข้อมูลนี้ประกอบการตัดสินใจ โดยควรบริการธุรกิจกับบุคคลประเภทแรก ส่วนประเภทหลังควรดำเนินกิจการพัฒนาให้การศึกษาอบรม ปลูกฝังคุณธรรม ทดสอบ จนผ่านกระบวนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจความต้องการร่วมธุรกิจ

ขั้นตอนนี้เป็นการวางแผนธุรกิจโดยวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในแต่ละธุรกิจจากข้อมูลพื้นที่การผลิต ประเภทผลผลิต ระยะเวลาเก็บเกี่ยว ปริมาณผลิตผล เป็นข้อมูลที่ควรได้ตั้งแต่ต้นปีฤดูการผลิต เพื่อใช้ในการแนะนำการผลิต ให้พอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน ยกตัวอย่างเช่น การผลิตทางการเกษตรควรแนะนำให้ทำการเกษตรหลายประเภท ทั้งปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หัตถกรรม อันจะสามารถป้องกันปริมาณผลผลิตมากเกินความต้องการตลาด สามารถส่งเสริมการผลิตที่ตลาดต้องการ รวมไปถึงการเพิ่มมูลค่าผลผลิต หรือส่งเสริมการดำเนินชีวิตให้อยู่ได้แม้ประสบปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำด้วยการนำผลผลิตมาอุปโภค บริโภคเอง สภาพปัญหาประการหนึ่งของผู้ผลิตคือลงมือผลิตพืชหรือสัตว์ชนิดเดียวด้วยความคุ้นเคย เคยชิน หรือเพื่อหวังร่ำรวย ขั้นตอนนี้จึงนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างได้ผลให้ดำเนินการผลิตอย่างมี

เหตุมีผล อีกประการหนึ่งคือความรอบรู้ ยกตัวอย่างความต้องการของผู้บริโภคปัจจุบันต้องการความปลอดภัย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม สหกรณ์สามารถจัดการสนองความต้องการลูกค้าได้โดยการให้คำแนะนำการผลิต การส่งเสริมการผลิต การปฏิบัติการผลิตที่ดี

หากเป็นธุรกิจกู้เงิน เมื่อสมาชิกมีความต้องการยื่นขอกู้เงิน การจัดการธุรกิจสินเชื่อด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความจำเป็นต้องถือใช้ วัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้สมาชิกใช้จ่ายเงินเกินความจำเป็น เกินความพอดี การจัดการในขั้นนี้ต้องยึดหลักการว่า**สหกรณ์ไม่ต้องการรายได้จากการทำธุรกิจกับสมาชิก แต่สหกรณ์ต้องการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับสมาชิก** จึงต้องนำข้อมูลที่ประกอบการดำเนินธุรกิจอย่างเหมาะสม เมื่อได้ข้อมูลความต้องการร่วมธุรกิจแล้ว สหกรณ์นำไปวิเคราะห์ความเป็นไปได้การดำเนินงาน ซึ่งหากเป็นไปไม่ได้ในเชิงธุรกิจสหกรณ์สามารถช่วยสมาชิกด้วยการประสานงานจัดการผลผลิตนั้นกับองค์กรเอกชน หากเป็นไปได้เชิงธุรกิจสหกรณ์จึงกำหนดดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 ทำความเข้าใจการร่วมธุรกิจ

เป็นการอธิบายกระบวนการธุรกิจให้มวลสมาชิกรู้และเข้าใจ ขั้นตอนนี้ใช้หลักปรัชญาบนเงื่อนไข ความรอบรู้ ระมัดระวัง เพราะสหกรณ์เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ทุกคนต้องรู้ ต้องเข้าใจ ในสิ่งที่ตนเองเกี่ยวข้อง เมื่อรู้แล้วจะนำสู่การตัดสินใจว่าจะร่วมธุรกิจหรือไม่ สอดคล้องกับหลักความสมัครใจอันเป็นหลักการสหกรณ์ข้อที่ 1 ความรู้ในการร่วมกิจการนี้สร้างความสะดวก ความคล่องตัวให้กับการจัดการธุรกิจของสหกรณ์ ยกตัวอย่าง เช่น มีการชี้แจง การรวบรวมข้าวเปลือกโดยรถยนต์บรรทุก 10 ล้อที่สหกรณ์มี 1 คัน ทำให้ต้องมีการวางแผนการรวบรวมข้าวตามพื้นที่ เรียงลำดับก่อนหลัง สมาชิกมีการวางแผนการดูแลเก็บรักษาข้าว ป้องกันจากการโจรกรรมหรือจากน้ำฝนด้วย หรือสหกรณ์ดำเนินธุรกิจรวมซื้อด้วยการส่งสินค้าถึงกลุ่มสมาชิกเดือนละ 1 ครั้ง สมาชิกจะได้วางแผนสั่งสินค้าให้เพียงพอต่อการใช้อุปโภคบริโภคใน 1 เดือน เป็นต้น ขั้นตอนนี้สหกรณ์สามารถสื่อสารด้วยรูปแบบต่าง ๆ สู่สมาชิกโดยควรเป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง คือรับฟังและชี้แจง

เงื่อนไขปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กำหนดให้มีความรอบรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง ในการตัดสินใจนั้น สอดคล้องกับหลักการสหกรณ์ข้อ 5 ว่าด้วยการศึกษาอบรม ข้อมูลข่าวสาร การจัดการสหกรณ์จึงควรนำมาใช้ตั้งแต่ในระดับสมาชิก จนถึงบุคลากรอื่น ๆ ทุกฝ่าย

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินธุรกิจ

เมื่อมีข้อมูลที่พร้อม ขั้นตอนนี้สหกรณ์จึงตัดสินใจดำเนินธุรกิจบริการสมาชิกตามความเหมาะสม พอประมาณ มีเหตุมีผล ให้สมาชิกมีความมั่นคง เข้มแข็ง ใครควรได้รับบริการธุรกิจใด ปริมาณเท่าใด ระยะเวลาใด ในอัตราใด ที่จะทำให้ชีวิตของสมาชิกยืนอยู่บนลำแข้งของตัวเองได้ การให้บริการธุรกิจนอกจากต้องมีความเสมอภาค เป็นธรรมแล้ว การให้บริการต้องเต็มไปด้วยจิตบริการ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ที่สำคัญต้องสร้างเสริมให้บุคคลที่ไม่ยึดมั่นในปรัชญาพัฒนามาเป็นผู้ดำเนินชีวิตโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มีหลายสหกรณ์จัดชั้นสมาชิกเพื่อจัดบริการธุรกิจตามชั้นที่จัด ซึ่งบุคคลผู้ยึดมั่นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรมีโอกาสได้ร่วมรับบริการมากกว่า บุคคลผู้ไม่มีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางดำเนินชีวิต เป็นการเปิดโอกาสให้พัฒนาตนเอง และทำให้เห็นข้อแตกต่างเพื่อจูงใจให้เกิดการพัฒนา ดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 จัดการธุรกิจตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

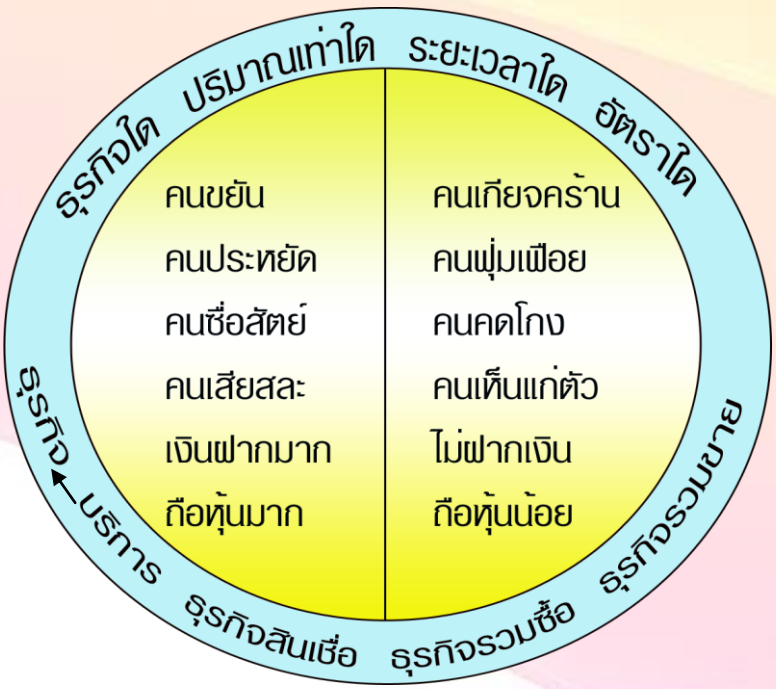

เพื่อการมองเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นกับการจัดการธุรกิจสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงขอนำเสนอตัวอย่างตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การจัดการธุรกิจตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ธุรกิจสหกรณ์	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
	พอประมาณ (สมดุล พึ่งตนเองได้)	**มีเหตุผล (ปัจจัยปัจจุบันเกี่ยวเนื่องอนาคต)**	**มีภูมิคุ้มกัน (มั่นคงยั่งยืน)**
สินเชื่อ	- สมาชิกมีแผนการใช้เงินเพื่อการประกอบอาชีพหรือเพื่อความเป็นอยู่ตามความจำเป็นที่แท้จริง - สมาชิกมีเงินสะสมของตนเองส่วนหนึ่ง - สหกรณ์อนุมัติและจ่ายเงินให้ตามแผนการผลิต	- สมาชิกมีรายได้เพียงพอต่อการชำระคืน - ทำให้สมาชิกประกอบอาชีพได้ - ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด	- สมาชิกมีงานทำ มีรายได้ - สหกรณ์รวบรวมผลผลิต - มีกองทุนชำระหนี้
รวมซื้อ	- มีสินค้าที่สมาชิกต้องการ จำเป็นต้องใช้ - กำหนดราคาเหมาะสม - บริการสะดวก ทันเวลา	- เพื่อความเป็นอยู่ - เพื่อการประกอบอาชีพผลผลิต - ยึดประโยชน์ มากกว่าตราสัญลักษณ์	- สุขภาพดี - ประหยัด - ไม่ทำลายธรรมชาติ
รวมขาย	- มีตลาดจำหน่ายผลผลิต - กำหนดราคาเหมาะสม - บริการสะดวก ทันเวลา	- ยึดคุณภาพ - บริหารเสมอภาค - วางแผนอาชีพอนาคตได้ - ตลาดนำการผลิต	- สร้างงาน สร้างอาชีพ - ไม่ทำลายธรรมชาติ - ปลอดภัย

บริการ	- สนองความจำเป็นในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ - บริการสะดวก ทันเวลา - กำหนดราคาเหมาะสม	- เพื่อความเป็นอยู่ - เพื่อการประกอบอาชีพ	- ส่งเสริมคุณภาพชีวิต - หลักประกันอาชีพ
ทุกธุรกิจ	- ไม่แสวงหากำไร - บริการสมาชิก	- สร้างความเป็นอยู่ที่ดี - ชุมชนมีสันติสุข	- สังคมดี - เศรษฐกิจดี

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลธุรกิจ

เป็นการรายงานผลการดำเนินธุรกิจเพื่อสรุปรวมผลการดำเนินงาน ขั้นตอนนี้การจัดการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาใช้เพื่อวัดผลใน 2 เป้าหมาย คือ ดูผลที่สมาชิกกับดูผลที่ตัวองค์กรคือสหกรณ์

ผลต่อสมาชิก คือ มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสมทั้งตนเอง ครอบครัว ชุมชน โดยสมาชิกแต่ละคนพึ่งตนเองได้ ยืนอยู่บนลำแข้งตัวเองได้ สมาชิกมีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการทำกิจกรรมร่วมกัน

ผลต่อองค์กรสหกรณ์ คือ มีกิจการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องบรรลุผล มีความมั่นคง สามารถให้ความช่วยเหลือดูแลสมาชิกได้ เอื้ออาทรต่อชุมชนได้

3. สรุป

การจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นไปอย่างสอดคล้องกับเป้าหมาย ความสำคัญ วิธีการ องค์ประกอบ ของระบบงานสหกรณ์ โดยสามารถจัดการในด้านการรวมคนในสหกรณ์ การรวมเงินทุนของสหกรณ์ การจัดโครงสร้างสหกรณ์ และการจัดการธุรกิจสหกรณ์ โดยเมื่อใช้ปรัชญาจะส่งผลต่อความเป็นองค์กรที่มั่นคงและยั่งยืน ตามแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 สหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

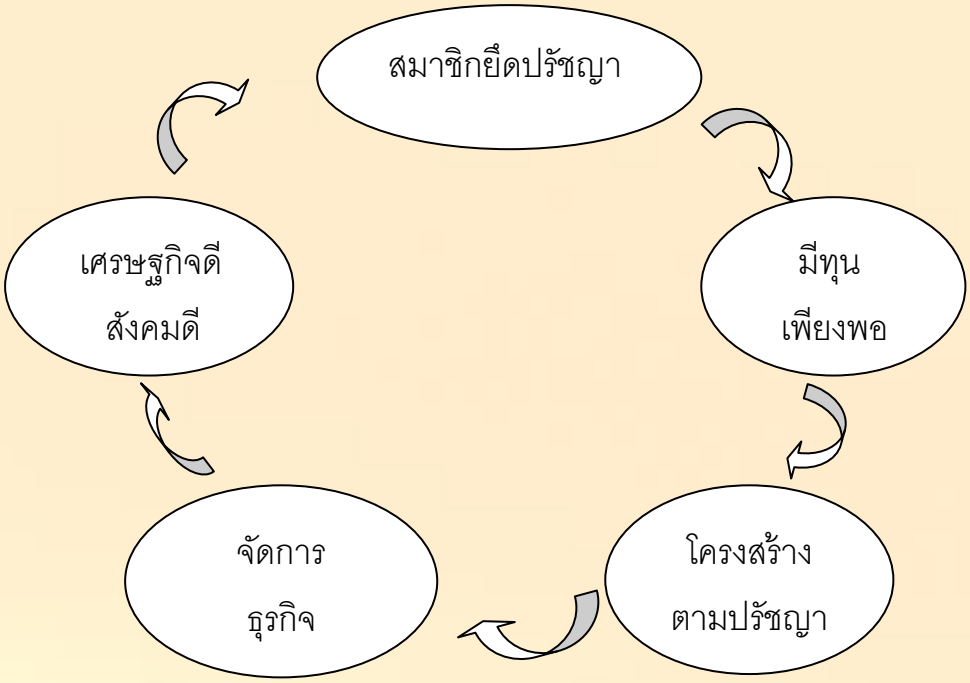

จากแผนภาพอธิบายได้ถึงความสอดคล้อง เกื้อกูลกันของระบบงานสหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เขียนจึงขอสรุปเนื้อหาเป็นบทกลอน คือ

ปรัชญา เศรษฐกิจ พอเพียง ดำเนินชีวิต อย่างเลี้ยง ตนเองได้
ไม่ยืมจมูก คนอื่น หายใจ ลำแข้งใคร ยืนได้ ด้วยตนเอง

ทางสายกลาง พอดี พอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ไม่ข่มเหง
ย่อมมั่นคง ยั่งยืน ไม่ฝืนเกรง เป็นดั่งเพลง ดนตรีร้อง สอดคล้องกัน

สมาชิก สหกรณ์ ยึดปรัชญา พัฒนา ตัวเอง ให้ขยัน
ประหยัดออม พัฒนาชีวิต ไม่เสพติดสารพัน พึ่งตนเอง หลังจากนั้น ช่วยกันไป

จัดการ กิจการ เพื่อความเป็นอยู่ มีความรู้ นำสู่ ปฏิบัติได้
เศรษฐกิจดี สังคมดี ทั้งเมืองไทย สหกรณ์ก้าวไกล ด้วยน้ำพระทัย ราชา